

Received-Makale Geliş Tarihi 13.11.2024
Published-Yayınlanma Tarihi 31.12.2024
Volume-Cilt (Issue-Sayı), ss/pp 11(114), 2597-2608

Research Article /Araştırma Makalesi
10.5281/zenodo.14579752

Öğr.Gör. Mustafa Of

<https://orcid.org/0000-0002-7924-9073>

Kocaeli Üniversitesi, Kocaeli Meslek Yüksekokulu, Kocaeli / TÜRKİYE
ROR Id: <https://ror.org/0411seq30>

Öğr.Gör. İsmail Kılıçaslan

<https://orcid.org/0000-0002-8443-9912>

Kocaeli Üniversitesi, Ali Rıza Veziroğlu Meslek Yüksekokulu, Kocaeli / TÜRKİYE
ROR Id: <https://ror.org/0411seq30>

Sınıf İçi Takım Liderliğinin Motivasyon, İletişim ve İş birliği Üzerindeki Etkisi

The Impact of Classroom Team Leadership on Motivation, Communication and Collaboration

ÖZET

Bu çalışma, öğretim elemanlarının sınıf içerisindeki takım liderliği yaklaşımının, öğrencilerin motivasyonu, iletişimi ve iş birliği üzerindeki etkilerini değerlendirmeyi amaçlamaktadır. Araştırma, nicel bir çalışma olarak tasarlanmış ve Türkiye'deki üniversitelerde öğrenim gören veya mezun olan 182 adet ön lisans ve lisans öğrencisi üzerinde gerçekleştirilmiştir. Araştırma kapsamında, en küçük kareler yapısal eşitlik modellemesi (PLS-SEM) yöntemi kullanılarak öğretim elemanlarının takım liderliği yaklaşımının öğrenciler üzerindeki etkileri analiz edilmiştir. Araştırmanın bulguları, öğretim elemanının takım liderliği yaklaşımının öğrencilerin motivasyonunu, iletişim becerilerini ve iş birliği sağlama yetkinliklerini olumlu yönde etkilediğini göstermektedir. Bulgular, özellikle takım liderliği yaklaşımının sınıf içi dinamikleri geliştirmede etkin bir role sahip olduğunu ortaya koymaktadır. Bu sonuçlar, öğrencilerin öğrenme süreçlerinde iş birliği, etkili iletişim ve motivasyonun artırılması için öğretim elemanlarının liderlik becerilerini geliştirmesinin önemini vurgulamaktadır. Ayrıca, öğretim elemanlarının liderlik davranışlarını geliştirmek için eğitim programlarının tasarlanmasına yönelik pratik öneriler sunulmaktadır. Çalışmanın sonuçları, öğretim elemanlarının sınıf içinde etkili bir liderlik sergileyerek öğrencilerin bireysel ve kolektif başarılarını artırabileceğini göstermektedir. Bu bağlamda, çalışmanın, eğitim alanında hem teorik hem de uygulamalı katkılar sunması beklenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Sınıf İçi Takım Liderliği, Öğrenci Motivasyonu, İletişim, İş birliği, PLS-SEM

ABSTRACT

This study aims to evaluate the impact of instructors' classroom team leadership approaches on students' motivation, communication, and collaboration. Designed as a quantitative study, the research was conducted with 182 associate and undergraduate students studying or graduated from universities in Turkey. Within the scope of the study, the effects of instructors' team leadership approaches on students were analyzed using the Partial Least Squares Structural Equation Modeling (PLS-SEM) method. The findings reveal that the team leadership approach of instructors positively influences students' motivation, communication skills, and collaboration competencies. Specifically, the results highlight the effective role of team leadership in enhancing classroom dynamics. These findings emphasize the importance of improving instructors' leadership skills to foster collaboration, effective communication, and increased motivation in students' learning processes. Furthermore, the study provides practical recommendations for designing training programs to develop instructors' leadership behaviors. The results demonstrate that instructors can enhance both individual and collective student success by exhibiting effective leadership in the classroom. In this context, the study is expected to offer both theoretical and practical contributions to the field of education.

Keywords: Classroom Team Leadership, Student Motivation, Communication, Collaboration, PLS-SEM

1. GİRİŞ

Eğitim ortamlarında öğretim elemanlarının liderlik davranışları, öğrencilerin akademik başarıları, motivasyonu ve sınıf içi dinamikler üzerinde önemli bir etkiye sahiptir. Liderlik, yalnızca yönlendirme ve karar alma süreçlerini içermekle kalmayıp, aynı zamanda bireylerin duygusal ve sosyal ihtiyaçlarına cevap verme yeteneğini de içerir (Northouse, 2016). Literatürde, etkili liderlik davranışlarının sınıf içi iletişimi ve iş birliğini artırdığı, bunun da öğrenme süreçlerine olumlu katkı sağladığı vurgulanmaktadır (Bass, 1990). Öğrencilerin öğrenme süreçlerinde, etkili bir liderlik yaklaşımı sayesinde güven duygusu, sorumluluk alma ve katılım düzeylerinde artış sağlanabilmektedir (Leithwood ve Jantzi, 2005).

Özellikle takım liderliği, bireylerin ortak bir hedef doğrultusunda iş birliği yapmasını teşvik eden ve bu süreçte liderin rehberlik rolü üstlendiği bir liderlik yaklaşımı olarak tanımlanır (Yukl, 2013). Takım liderliği, bireyler arasında güçlü bir bağ kurulmasını sağlayarak, sınıf içindeki grup çalışması ve kolektif başarı düzeyini artırır (Hackman ve Wageman, 2005). Bu liderlik tarzı, öğrenci merkezli öğrenme ortamlarının oluşturulmasında ve öğrencilerin aktif katılımının teşvik edilmesinde kritik bir rol oynar. Ayrıca, takım liderliği, öğretim elemanlarının hem bireysel öğrencilerin ihtiyaçlarını karşılamalarına hem de grup hedeflerine ulaşmalarına olanak tanır.

Eğitimde liderlik davranışlarının önemine rağmen, sınıf içi takım liderliğinin spesifik etkileri üzerine yapılan çalışmalar sınırlıdır. Bu boşluğu doldurmak amacıyla yapılan bu çalışma, öğretim elemanlarının takım liderliği yaklaşımlarının, öğrencilerin motivasyonu, iletişimi ve iş birliği üzerindeki etkilerini incelemeyi amaçlamaktadır. Araştırma, Türkiye'deki farklı üniversitelerde öğrenim gören 182 adet ön lisans ve lisans öğrencisi üzerinde gerçekleştirilmiştir. Nicel bir yöntem olarak yapısal eşitlik modellemesi (PLS-SEM: Partial Least Squares Structural Equation Modeling) kullanılarak öğretim elemanlarının liderlik davranışlarının sınıf içi dinamikler üzerindeki etkileri analiz edilmiştir.

Araştırmanın bulguları, öğretim elemanlarının takım liderliği yaklaşımlarının öğrencilerin motivasyonunu, iletişim becerilerini ve iş birliği sağlama yetkinliklerini olumlu yönde etkilediğini göstermektedir. Bu sonuçlar, öğretim elemanlarının liderlik becerilerinin geliştirilmesinin, sınıf içi öğrenme süreçlerinin verimliliğini artırmada kritik bir öneme sahip olduğunu ortaya koymaktadır. Çalışma, sınıf içi liderlik ve öğrenci başarısı arasındaki ilişkiye dair literatüre katkıda bulunmayı hedeflemekte ve eğitim politikalarına yön verecek pratik öneriler sunmaktadır.

2. MATERYAL VE YÖNTEM

Bu bölümde, araştırmanın materyalleri, veri toplama araçları, çalışma grubu, araştırma deseni ve veri analizi yöntemleri ayrıntılı bir şekilde açıklanmaktadır. Araştırma, sınıf içi takım liderliği yaklaşımının öğrencilerin motivasyonu, iletişimi ve iş birliği üzerindeki etkilerini incelemek amacıyla tasarlanmış ve bu doğrultuda en uygun yöntemler seçilerek uygulanmıştır. Araştırmanın kapsamı, değişkenler arasındaki ilişkilerin ortaya konulmasını ve bu ilişkilerin istatistiksel olarak test edilmesini gerektirdiğinden, nicel araştırma yöntemi tercih edilmiştir (Creswell, 2014). Nicel yöntemlerin seçilmesinin temel nedeni, elde edilen verilerin nesnel olarak analiz edilmesi ve genellenebilir sonuçlar elde edilmesinin hedeflenmesidir.

Veri toplama sürecinde kullanılan araçlar, literatürde geçerliliği ve güvenilirliği kanıtlanmış ölçeklerden oluşmaktadır (Çankaya ve Karakuş, 2010). Çalışma grubu, farklı üniversitelerde öğrenim gören ve araştırma sorularına uygun niteliklere sahip 182 adet ön lisans ve lisans öğrencisinden oluşmaktadır. Veri analizi aşamasında, yapısal eşitlik modellemesi (PLS-SEM) yöntemi kullanılarak değişkenler arasındaki doğrudan ve dolaylı ilişkiler test edilmiştir (Hair vd., 2022). PLS-SEM'in özellikle küçük örneklem gruplarında ve çok değişkenli analizlerde güçlü sonuçlar sunan bir yöntem olması, bu araştırmanın hedeflerine ulaşmasında etkili bir araç olmasını sağlamıştır.

Bu çerçevede, araştırma süreci dikkatle tasarlanmış ve veri toplama, analiz ve sonuçların yorumlanması aşamalarında bilimsel etik kurallarına bağlı kalınmıştır. Araştırmanın her bir aşaması, elde edilen bulguların güvenilirliğini artırmayı ve eğitim alanına katkı sağlamayı amaçlamaktadır.

3. TAKIM LİDERLİĞİ: KAVRAMSAL ÇERÇEVE

Takım liderliği, modern organizasyonların karmaşık yapıları içerisinde bireylerin ortak hedeflere ulaşmasını sağlamak için rehberlik etme, koordinasyon sağlama ve motivasyon oluşturma süreci olarak tanımlanmaktadır (Yukl, 2013; Northouse, 2016). Bu liderlik yaklaşımı, bireylerin bireysel yeteneklerini kolektif bir amaca yönlendirme yeteneğiyle diğer liderlik biçimlerinden ayrılmaktadır. Özellikle eğitim ortamlarında takım liderliği, sınıf içindeki iş birliğini artırmak, etkili iletişim kurmak ve öğrencilerin motivasyonunu sağlamak açısından kritik bir öneme sahiptir.

Literatürde, takım liderliğinin yalnızca iş dünyasında değil, aynı zamanda eğitim, sağlık ve sosyal hizmetler gibi farklı alanlarda da etkili olduğu vurgulanmaktadır (Hackman ve Wageman, 2005; Çankaya ve Karakuş, 2010). Eğitim bağlamında, öğretim elemanlarının takım liderliği rolünü üstlenmesi, öğrencilerin öğrenme süreçlerinde aktif katılımını teşvik etmekte ve sınıf dinamiklerini geliştirmektedir. Bu çerçevede takım liderliği, etkili sınıf yönetimi ve öğrenci başarısı arasındaki bağlantıyı açıklamada önemli bir araç olarak görülmektedir.

Bu bölümde, takım liderliği kavramı detaylı bir şekilde ele alınacak, literatürdeki tanımlar ve teorik yaklaşımlar incelenecektir. Ayrıca, takım liderliğinin eğitim ortamındaki yeri ve öğrenci performansına

olan etkileri tartışılacaktır. Bu bağlamda, takım liderliğinin sınıf içi dinamiklere nasıl katkı sağladığına dair literatürden bulgular sunulacaktır.

3.1. Takım Liderliği

Takım liderliği, bireylerin ortak bir hedefe ulaşmak için bir arada çalıştığı bir ortamda liderin rehberlik ve koordinasyon sağlama yeteneği olarak tanımlanabilir (Northouse, 2016). Bu liderlik yaklaşımı, özellikle iş birliğini teşvik etmesi, iletişimi güçlendirmesi ve grup dinamiklerini düzenlemesi nedeniyle diğer liderlik tarzlarından ayrılmaktadır (Yukl, 2013). Takım lideri, sadece görev dağılımını yapmakla kalmaz, aynı zamanda takım üyelerinin yeteneklerini en üst düzeye çıkarmalarına yardımcı olan bir koç gibi davranır (Hackman ve Wageman, 2005).

Takım liderliği hem bireysel hem de grup seviyesinde etkili bir performans için etkin bir rol oynamaktadır. Bu yaklaşım, üyeler arasında güven inşa eder, iş birliğini artırır ve takım üyelerinin ortak bir vizyon doğrultusunda hareket etmelerini sağlar (Kozlowski ve Ilgen, 2006). Eğitim ortamında ise takım liderliği, öğretim elemanlarının öğrenci motivasyonunu artırarak ve etkili iletişim becerilerini kullanarak sınıf içerisindeki öğrenme süreçlerini daha verimli hale getirmesine olanak tanır (Çankaya ve Karakuş, 2010).

Takım liderliğinin bir diğer önemli yönü, liderin durumsal farkındalık ve esneklik göstermesidir. Fiedler'in durumsal liderlik teorisine göre, liderin başarısı, liderlik tarzı ile grup ortamındaki ihtiyaçların uyumuna bağlıdır (Fiedler, 1967). Bu durum, takım liderliğinin sadece belirli bir grup üzerinde değil, farklı bağlamlarda da etkili olabileceğini göstermektedir. Eğitim alanında takım liderliği uygulamaları, öğrencilerin hem bireysel başarılarını hem de kolektif iş birliği yetkinliklerini geliştirmektedir.

Bu bağlamda takım liderliği hem akademik literatürde hem de pratik uygulamalarda oldukça önemli bir yere sahiptir. Özellikle eğitim gibi kolektif katılımın yüksek olduğu ortamlarda, liderlik becerilerinin geliştirilmesi, öğrenme süreçlerinin ve öğrenci başarısının artırılmasında temel bir strateji olarak değerlendirilmektedir. Öğrencilerin öğrenim esnasında öğretim elemanından örnek aldığı liderlik özelliklerini kendisine uydurması ve bu özellikleri geliştirmeleri, onlara sadece akademik hayatta değil, aynı zamanda sosyal yaşamda da önemli avantajlar sağlar. Liderlik becerileri kazanan öğrenciler, problem çözme, karar verme, iletişim kurma ve takım çalışması gibi becerilerini daha etkin kullanarak hem kendi öğrenme süreçlerini optimize ederler hem de çevrelerindeki arkadaşlarına örnek olurlar. Bu sayede, eğitim ortamlarında daha verimli ve motive edici bir öğrenme kültürü oluşur.

3.2. Takım Liderliğinin Eğitim Ortamlarındaki Yeri

Takım liderliği, eğitim ortamlarında öğrenme süreçlerinin verimliliğini artırmak, öğrencilerin motivasyonunu güçlendirmek ve sınıf içi dinamikleri geliştirmek için kritik bir araç olarak görülmektedir. Bu liderlik yaklaşımı, öğretim elemanlarının sadece bilgi aktaran bir figürden ziyade, öğrencilerinin potansiyelini ortaya çıkaran bir rehber rolü üstlenmesini sağlar (Northouse, 2016). Eğitim bağlamında takım liderliği, sınıf yönetimi stratejilerinde etkili bir uygulama olarak öne çıkmaktadır.

Takım liderliği, eğitim ortamlarında öğrencilerin motivasyonu, iletişimi ve iş birliğini artıran önemli bir yaklaşım olarak öne çıkmaktadır. Araştırmalar, takım tabanlı öğrenme yöntemlerinin, öğrencilerin liderlik, problem çözme ve iletişim becerilerini geliştirdiğini ortaya koymaktadır (Smith vd., 2005). Sınıf içindeki grup projeleri, öğrencilerin bireysel öğrenme süreçlerine katkı sağlarken, aynı zamanda iş birliği ve liderlik gelişimi için bir laboratuvar görevi görmektedir (Rosch, 2015). Özellikle öğrencilerin sosyal normatif liderlik motivasyonunu (Normatif liderlik, liderin davranış ve kararlarında etik ilkelere, toplumsal normlara ve adalet anlayışına bağlı kalmasıdır.) artıran takım çalışmaları, bireylerin liderlik kapasitelerini güçlendirmelerine yardımcı olmaktadır (Keating vd., 2014).

Bununla birlikte, etkili liderlik becerilerinin geliştirilmesi, yalnızca takım çalışması ortamı oluşturmakla sınırlı kalmamalıdır. Liderlik gelişimi, bilinçli bir yapılandırma ve geri bildirim sürecini gerektirir. Eğitimde takım liderliğinin başarılı bir şekilde uygulanabilmesi için, öğretim elemanlarının sınıf içi liderlik davranışlarını yönlendiren stratejilere ve öğrencilere rehberlik edecek becerilere sahip olmaları gerekmektedir. Bu bağlamda, takım liderliğinin eğitim ortamlarına entegrasyonu, öğrencilerin hem bireysel hem de grup düzeyinde başarılarını artıran önemli bir faktör olarak değerlendirilmektedir (Colbeck, vd., 2000).

Sınıf Yönetiminde Takım Liderliği Uygulamalarının Etkisi: Sınıf yönetimi, öğrencilerin öğrenme ortamındaki davranışlarını düzenlemeyi ve dersin etkili bir şekilde işlenmesini sağlamayı amaçlayan süreçler bütünüdür. Takım liderliği, bu süreci destekleyen bir liderlik modeli olarak, öğrencilerin sınıf içindeki iş birliği düzeylerini artırır ve öğrenme ortamındaki olası çatışmaları en aza indirir (Hackman ve

Wageman, 2005). Takım lideri rolünü üstlenen öğretim elemanları, öğrenciler arasında bir güven ortamı oluşturarak, iletişim kanallarını açık tutar ve bireylerin grup içindeki katkılarını maksimize eder (Kozlowski ve Ilgen, 2006). Bu durum, öğrencilerin öğrenme süreçlerine daha aktif katılım göstermelerine ve ders içeriğini daha etkili bir şekilde kavramalarına olanak tanır.

Öğrenci Başarısı, Katılımı ve Sınıf Dinamikleri Üzerindeki Etkiler: Takım liderliği, öğrencilerin bireysel ve grup performansları üzerinde doğrudan bir etkiye sahiptir. Araştırmalar, takım liderliğinin öğrencilerin akademik başarılarını artırmada önemli bir rol oynadığını göstermektedir (Çankaya ve Karakuş, 2010). Bu liderlik yaklaşımı, öğrencilerin sınıf içindeki katılımını teşvik ederek, bireyler arasındaki etkileşimi güçlendirmekte ve kolektif bir öğrenme ortamı oluşturmaktadır. Ayrıca, takım liderliği, öğrencilerin sorumluluk alma, problem çözme ve liderlik gibi beceriler geliştirmelerine yardımcı olur (Yukl, 2013). Sınıf içindeki dinamikleri düzenlemesi sayesinde, öğrenme sürecinde ortaya çıkabilecek engelleri ortadan kaldırır ve daha verimli bir ortam sağlar.

Eğitim ortamlarındaki bu liderlik modeli, özellikle değişen eğitim paradigmasında daha fazla önem kazanmaktadır. Geleneksel öğretim yöntemlerinden farklı olarak, takım liderliği, öğrenci merkezli bir yaklaşımı benimseyerek, bireylerin sadece bilgiye erişimini değil, aynı zamanda bu bilgiyi etkin bir şekilde kullanabilme becerilerini de geliştirmektedir. Bu bağlamda, takım liderliği, modern eğitim sistemlerinde hem bireysel hem de kolektif başarıyı artıran temel bir unsur olarak değerlendirilmektedir.

4. ARAŞTIRMA ve HİPOTEZ TESTLERİ

Bu bölümde, çalışmanın araştırma modeli, oluşturulan hipotezler, veri toplama sürecinde kullanılan araçlar ve analiz sonuçları detaylı bir şekilde ele alınmıştır. Bu kapsamda öğretim elemanının takım liderliğinin öğrencilerin motivasyonu, iletişimi ve iş birliği üzerindeki etkilerine yönelik olarak geliştirilen hipotezlerin temellendirilmesi yapılmış ve araştırma modeline ilişkin açıklamalara yer verilmiştir. Ayrıca, veri analiz sürecine yönelik bulgular tartışılarak, çalışmanın temel sorularına cevap aranmıştır.

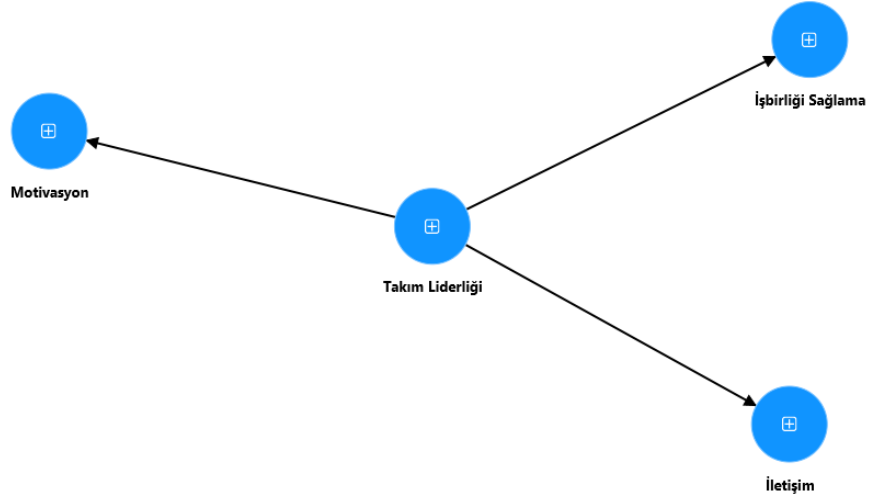
Bu çalışma, öğretim elemanlarının sınıf içindeki takım liderliği yaklaşımlarının, öğrencilerin öğrenme süreçlerindeki kritik dinamikler üzerindeki etkisini incelemeyi amaçlamaktadır. Takım liderliği, öğrencilerin motivasyonunu artırabilir mi, iletişim süreçlerini güçlendirebilir mi ve sınıf içindeki iş birliğini geliştirebilir mi? Araştırmanın temel soruları bu bağlamda şekillenmektedir. Bunun yanı sıra, öğretim elemanlarının liderlik davranışlarının sınıf dinamiklerini nasıl etkilediği ve öğrencilerin bireysel ve kolektif başarılarına nasıl katkı sağladığı da çalışmanın odak noktalarından biridir.

Son olarak, bu çalışmanın bulguları doğrultusunda, öğretim elemanlarının liderlik becerilerinin geliştirilmesine yönelik öneriler sunulacak ve sınıf içi liderlik uygulamalarının daha etkili hale getirilmesi için stratejiler tartışılacaktır. Araştırma, takım liderliği ve eğitim ortamlarında liderlik davranışlarının önemine dair literatüre katkı sağlamayı hedeflemektedir.

4.1. Araştırmanın Modeli

Bu çalışmada, öğretim elemanlarının sınıf içindeki takım liderliği yaklaşımının, öğrencilerin motivasyonu, iletişimi ve iş birliği üzerindeki etkilerini incelemek amacıyla bir yapısal eşitlik modeli (PLS-SEM) kullanılmıştır. Araştırma modeli, bağımsız değişken olarak takım liderliği ile bağımlı değişkenler olarak motivasyon, iletişim ve iş birliği arasındaki ilişkileri test etmeyi amaçlamaktadır. Bu model, hipotezlerin görsel bir şekilde temsil edilmesini ve değişkenler arasındaki doğrudan ve dolaylı ilişkilerin analiz edilmesini sağlamaktadır (Hair vd., 2022).

Araştırma modelinin oluşturulmasında, takım liderliği ile öğrenci dinamikleri arasındaki ilişkileri ele alan literatürdeki mevcut teorik çerçevelerden faydalanılmıştır (Çankaya ve Karakuş, 2010; Northouse, 2016). Model, motivasyon, iletişim ve iş birliği gibi öğrenme süreçlerini etkileyen temel faktörleri kapsamakta ve bu faktörlerin takım liderliğiyle nasıl ilişkili olduğunu açıklamaktadır.

Şekil 1. Araştırma Modeli: Takım Liderliği ile Motivasyon, İletişim ve İş Birliği Arasındaki İlişkiler (Kaynak: Yazar)

Bu modelin test edilmesi amacıyla SmartPLS 4 yazılımı kullanılarak yapısal eşitlik modellemesi uygulanmıştır. Bu yöntem, hem ölçüm modelinin geçerliliğini ve güvenilirliğini değerlendirmek hem de hipotezleri test etmek için uygun bir araç sağlamaktadır. Araştırma modeli, takım liderliği ile öğrenme dinamikleri arasındaki ilişkilerin daha derinlemesine anlaşılmasına olanak tanımaktadır (Ringle vd., 2024).

4.2. Araştırmanın Soruları

Bu araştırma, öğretim elemanlarının sınıf içindeki takım liderliği yaklaşımlarının, öğrencilerin motivasyonu, iletişimi ve iş birliği üzerindeki etkilerini incelemek amacıyla aşağıdaki sorulara odaklanmıştır:

- Takım liderliği, öğrencilerin motivasyon düzeylerini artırabilir mi?

Bu soru, öğretim elemanlarının liderlik davranışlarının öğrencilerin öğrenmeye yönelik motivasyonlarına olan etkisini anlamayı hedeflemektedir.

- Takım liderliği, öğrencilerin iletişim becerilerini güçlendirebilir mi?

Bu soru, liderlik yaklaşımının sınıf içi iletişim süreçlerini nasıl etkilediğini ve öğrenciler arasındaki iletişim kalitesini artırıp artırmadığını sorgulamaktadır.

- Takım liderliği, öğrencilerin sınıf içindeki iş birliği düzeylerini artırabilir mi?

Bu soru, öğretim elemanlarının liderlik uygulamalarının, öğrencilerin grup çalışması ve iş birliği becerileri üzerindeki etkisini değerlendirmektedir.

Araştırmanın bu soruları, takım liderliğinin eğitim bağlamında etkin bir rol oynadığı varsayımına dayanarak şekillendirilmiştir. Bu sorular aracılığıyla, sınıf içinde etkili bir liderlik yaklaşımının öğrencilerin öğrenme deneyimleri üzerindeki katkısı detaylı bir şekilde ele alınacaktır.

4.3. Araştırmanın Hipotezleri

Araştırma sorularının gözlemlenebilir zeminde incelenmesi, test edilmesi ve değerlendirilmesi amacıyla oluşturulan hipotezler, çalışmanın temel varsayımlarını oluşturmaktadır. Bu hipotezler, öğretim elemanlarının sınıf içindeki takım liderliği yaklaşımlarının öğrencilerin motivasyonu, iletişimi ve iş birliği üzerindeki etkilerini anlamayı ve bu bağlamda liderlik davranışlarının öğrenme süreçlerindeki katkısını açıklığa kavuşturmayı hedeflemektedir. Her bir hipotez, teorik çerçeve ve ilgili literatüre dayandırılarak araştırmanın sorularına sistematik bir şekilde yanıt aramaya yönelik olarak tasarlanmıştır (Yin, 2018).

Bu kapsamda, hipotezler, takım liderliği ile öğrencilerin öğrenme süreçlerinde yer alan motivasyon, iletişim ve iş birliği arasındaki ilişkilerin nicel yöntemlerle test edilmesine ve bu ilişkilerin öğrenme ortamındaki etkilerinin gözlemlenmesine olanak tanımaktadır. Ayrıca, hipotezler, öğretim elemanlarının takım liderliği yaklaşımının sınıf dinamikleri üzerindeki doğrudan etkilerinin anlaşılmasına katkı sağlayacak şekilde formüle edilmiştir.

Araştırmanın temel sorularına cevap bulmak amacıyla oluşturulan hipotezler şu şekildedir:

H1: Takım liderliği, öğrencilerin motivasyon düzeylerini pozitif yönde etkiler.

Bu hipotez, öğretim elemanlarının sınıf içindeki takım liderliği davranışlarının, öğrencilerin öğrenmeye yönelik motivasyonlarını artırdığı varsayımına dayanmaktadır.

H2: Takım liderliği, öğrencilerin iletişim becerilerini pozitif yönde etkiler.

Bu hipotez, liderlik yaklaşımının, öğrenciler arasında etkili iletişim kurulmasına katkı sağladığını test etmeyi amaçlamaktadır.

H3: Takım liderliği, öğrencilerin sınıf içindeki iş birliği düzeylerini pozitif yönde etkiler.

Bu hipotez, liderlik davranışlarının, öğrencilerin birlikte çalışma ve ortak hedeflere ulaşma becerilerini geliştirdiği varsayımına dayanır.

4.4. Araştırma Deseni

Bu araştırma, öğretim elemanlarının sınıf içi takım liderliği yaklaşımlarının, öğrencilerin motivasyonu, iletişimi ve iş birliği üzerindeki etkilerini incelemek amacıyla yapılmıştır. Nicel araştırma yöntemi kullanılarak tasarlanmış olan bu çalışma, ilişkisel tarama modeline dayanmaktadır. İlişkisel tarama modeli, değişkenler arasındaki ilişkileri betimlemeyi ve bu ilişkilerin düzeyini belirlemeyi amaçlayan bir desendir (Karasar, 2024). Araştırmanın amacı, öğretim elemanlarının liderlik davranışları ile öğrencilerin öğrenme süreçlerindeki temel dinamikler arasındaki ilişkiyi istatistiksel olarak test etmektir. Bu bağlamda, değişkenler arasındaki doğrudan ve dolaylı etkileri incelemek için yapısal eşitlik modellemesi (PLS-SEM) yöntemi tercih edilmiştir (Hair vd., 2022).

4.5. Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu, Türkiye'deki farklı üniversitelerde öğrenim gören veya mezun olan 182 adet ön lisans ve lisans öğrencisi oluşturmaktadır. Katılımcılar, rastgele örnekleme yöntemiyle seçilmiş ve araştırma, farklı üniversitelerdeki farklı bölümlerden ön lisans ve lisans öğrencilerinin görüşlerini içermektedir. Aşağıdaki tabloda ankete katılanların cinsiyet, yaş aralığı ve öğrenci/mezun sayıları yüzde olarak gösterilmektedir.

Tablo 1. Ankete Katılanların Dağılımı

	Yüzde (%)
Cinsiyet	
Kadın	57,14
Erkek	42,86
Öğrenci veya Mezun	
Mezun	51,65
Devam Ediyor	48,35
Yaş Grubu Aralığı	
0-20	13,74
21-25	41,76
26-30	10,44
31-35	8,79
36+	25,27

4.6. Veri Toplama Araçları

Araştırmada veri toplamak için anket yöntemi kullanılmıştır. Anket, öğretim elemanlarının liderlik yaklaşımlarını, öğrencilerin motivasyon düzeylerini, iletişim becerilerini ve iş birliği algılarını ölçmeyi amaçlayan ölçeklerden oluşmaktadır. 20 adet sorudan meydana gelen takım liderliği ölçeği kullanılmıştır (Çankaya ve Karakuş, 2010). Kaynak alınan ölçek çalışmaya uygun olarak düzenlenmiştir.

Ölçekte, öğretim elemanının sınıf içerisindeki iş birliğini sağlamaya yönelik soruları, 1-8 arası (S1-S8) sorulardır.

Ölçekte öğretim elemanının, öğrencileri güçlendirmesi ve harekete geçirmesine yönelik soruları 9-16 arası (S9-S16) sorulardır.

Ölçekte öğretim elemanının öğrencilerle etkili iletişim kurmasını ölçmeye yarayan sorular 17-20 (S17-S20) arası sorulardır.

4.7. Veri Analizi

Veriler, SmartPLS 4 yazılımı kullanılarak analiz edilmiştir. SmartPLS, yapısal eşitlik modellemesi (Structural Equation Modeling - SEM) için kullanılan, kullanıcı dostu bir yazılımdır. Özellikle kısmi en küçük kareler (Partial Least Squares - PLS) yöntemine dayalı yapısal eşitlik modellemesi yapmak için geliştirilmiştir. Bu yöntem, değişkenler arasındaki ilişkilerin incelenmesinde etkili bir araç sunar ve sosyal bilimler, işletme, pazarlama, psikoloji, eğitim ve diğer birçok alanda geniş bir kullanım alanına sahiptir (Ringle vd., 2024).

Yapısal eşitlik modellemesi (PLS-SEM), özellikle küçük örneklem gruplarında ve çok değişkenli analizlerde güçlü sonuçlar sunan bir yöntemdir (Hair vd., 2022). Bu yöntem, karmaşık yapısal modellerin analizinde etkili olup, ölçüm hatalarını dikkate alarak hem ölçüm modellerini hem de yapısal modelleri bir arada değerlendirme imkânı sağlar. PLS-SEM'in en önemli avantajlarından biri, veri setinin normal dağılım göstermesi gerekliliğini ortadan kaldırmasıdır. Bu sayede, homojen olmayan örneklem gruplarında veya düşük ölçekli verilerde de güvenilir sonuçlar elde edilmesini mümkün kılar. Ayrıca, PLS-SEM, keşfedici ve açıklayıcı araştırmalar için uygun bir araç olup, teorik modellerin geliştirilmesi ve test edilmesinde yaygın bir şekilde kullanılmaktadır. Analizlerde, bağımlı ve bağımsız değişkenler arasındaki yol katsayılarını (Path coefficients) değerlendirerek, değişkenler arasındaki doğrudan ve dolaylı etkileri anlamaya olanak tanır. Eğitim, işletme, pazarlama ve sosyal bilimler gibi birçok alanda tercih edilen bu yöntem, pratik uygulanabilirliği ve esnekliği nedeniyle araştırmacılar için değerli bir analitik araç haline gelmiştir (Hair vd., 2022).

Araştırmada şu analizler gerçekleştirilmiştir:

- Geçerlilik ve Güvenilirlik Testleri: Cronbach's Alpha, Composite Reliability (CR) ve Average Variance Extracted (AVE) değerleri hesaplanmıştır.
- Yol Katsayıları: Hipotezlerin test edilmesi için yol katsayıları (Path Coefficients) analiz edilmiştir.
- Bootstrapping Analizi: Anlamlılık testleri için 5000 alt örnekleme kullanılarak p-değerleri hesaplanmıştır.

4.8. Geçerlilik ve Güvenilirlik

Yapısal Eşitlik Modellemesi (PLS-SEM), araştırmalarda teorik modellerin test edilmesi ve doğrulanması için güçlü bir yöntem sunar. Ancak, bu yöntemle elde edilen sonuçların güvenilir ve geçerli olabilmesi için ölçüm modelinin kapsamlı bir şekilde değerlendirilmesi gerekmektedir. PLS-SEM'de geçerlilik (Validity), bir ölçeğin ölçmek istediği yapıyı doğru bir şekilde ölçüp ölçmediğini ifade ederken, güvenilirlik (Reliability), bu ölçümlerin tutarlılığını değerlendirmektedir (Hair vd., 2022).

Geçerlilik Testi: PLS-SEM'de geçerlilik genellikle iki temel boyutta ele alınır.

- Yapı Geçerliliği (Construct Validity): Bir ölçeğin, teorik olarak ölçmesi beklenen yapıyı ne derece ölçtüğünü ifade eder. Yapı geçerliliği, özellikle Ortalama Varyans Açıklığı (AVE: Average Variance Extracted) değerleri ile değerlendirilir. AVE'nin 0.50'nin üzerinde olması, yapının toplam varyansının en az %50'sinin açıklanabildiğini ve yeterli bir geçerliliğe sahip olduğunu gösterir (Fornell ve Larcker, 1981).
- Ayırışan Geçerlilik (Discriminant Validity): Bir yapının, diğer yapılardan ne kadar farklı olduğunu ifade eder. Ayırışan geçerlilik, Fornell-Larcker kriteri ve Heterotrait-Monotrait Ratio (HTMT) ile test edilir. HTMT değerlerinin 0.85 veya 0.90'dan küçük olması, ayırışan geçerliliğin sağlandığını gösterir (Henseler vd., 2015).

Güvenilirlik Testi: PLS-SEM'de güvenilirlik, ölçüm araçlarının tutarlılığını değerlendirmek için şu kriterlerle ele alınır.

- Cronbach's Alpha: Bir yapının iç tutarlılığını değerlendirir. 0.70'in üzerindeki değerler, güvenilir bir ölçeği işaret eder (Nunnally, 1978). Ancak, bu yöntemin katı doğası nedeniyle, daha esnek bir ölçüt olan bileşik güvenilirlik daha sık kullanılmaktadır.
- Bileşik Güvenilirlik (Composite Reliability): İç tutarlılığı değerlendirmek için kullanılan bir başka ölçüttür. Değerin 0.70'in üzerinde olması, ölçüm aracının güvenilir olduğunu gösterir (Hair vd., 2022).

PLS-SEM’de geçerlilik ve güvenilirlik analizleri, modelin teorik çerçevesine uygun şekilde test edilmesini ve sonuçların bilimsel olarak kabul edilebilir olmasını sağlar. Bu analizler, modelde kullanılan ölçüm araçlarının hatadan arındırılmış olduğunu ve araştırma sonuçlarının güvenilir bir temele dayandığını garanti eder.

Tablo 2. Geçerlilik ve Güvenilirlik Analiz Sonuçları

	Cronbach's alpha	Composite reliability (rho_a)	Composite reliability (rho_c)	Average variance extracted (AVE)
Motivasyon	0,937	0,938	0,948	0,696
Takım Liderliği	0,961	0,966	0,965	0,585
İletişim	0,885	0,886	0,921	0,744
İş birliği Sağlama	0,868	0,894	0,899	0,536

Tablo 2’de yer alan geçerlilik ve güvenilirlik test sonuçlarına göre, modelde yer alan tüm değişkenler için yeterli güvenilirlik ve geçerlilik sağlanmıştır. Cronbach's Alpha değerleri, tüm değişkenler için 0.70’in üzerinde olup (Motivasyon: 0.937, Takım Liderliği: 0.961, İletişim: 0.885, İş birliği Sağlama: 0.868), yapıların iç tutarlılığının yüksek olduğunu göstermektedir. Composite Reliability (rho_a ve rho_c) değerleri, tüm yapılar için 0.70 eşik değerini aşarak ölçüm araçlarının güvenilirliğinin yeterli düzeyde olduğunu ortaya koymuştur. Özellikle motivasyon ve takım liderliği değişkenlerinde rho_c değerleri sırasıyla 0.948 ve 0.965 olarak hesaplanmış, bu da yüksek bir güvenilirliği işaret etmektedir.

Average Variance Extracted (AVE) değerleri ise, değişkenlerin açıklayıcılık düzeylerini göstermektedir. Motivasyon (0.696) ve İletişim (0.744) değişkenleri için AVE değerleri, önerilen 0.50 eşik değerini önemli ölçüde aşmıştır. Takım Liderliği (0.585) değişkeni de yeterli açıklayıcılık düzeyine ulaşmıştır. Ancak İş birliği Sağlama değişkeninin AVE değeri (0.536) eşik değerini sağlasa da, diğer yapılarla kıyaslandığında daha düşük bir varyans açıklama gücüne sahiptir.

Bu bağlamda elde edilen bu bulgular, araştırmada kullanılan veri toplama araçlarının güvenilir ve geçerli olduğunu göstermektedir. Bu durum, çalışmanın bulgularının bilimsel açıdan güvenilir bir temele dayandığını ve sonuçların güçlü bir şekilde yorumlanabileceğini göstermektedir.

4.9. Yol Katsayıları

Yol katsayıları, yapısal eşitlik modellemesinde (PLS-SEM) değişkenler arasındaki doğrusal ilişkilerin yönünü ve gücünü ifade eden temel göstergelerdir. Bu katsayılar, bağımsız değişkenlerin bağımlı değişkenler üzerindeki etkisini değerlendirmek için kullanılır ve modelin hipotezlerini test etmekte kritik bir rol oynar (Hair vd., 2019).

PLS-SEM analizinde elde edilen yol katsayıları, standartlaştırılmış regresyon katsayıları olarak ifade edilir ve -1 ile +1 arasında bir değer alır. Pozitif değerler, bağımsız değişkenin bağımlı değişken üzerindeki pozitif etkisini; negatif değerler ise ters yönlü bir etkiyi gösterir. Katsayıların büyüklüğü, bağımsız değişkenin bağımlı değişken üzerindeki etkinin gücünü belirtir. Örneğin, 0.2 ile 0.3 arasındaki yol katsayıları orta düzeyde bir etkiyi, 0.5 ve üzerindeki katsayılar ise güçlü bir etkiyi işaret eder (Cohen, 2013).

Tablo 3. Yol katsayıları

	Path coefficients
Takım Liderliği -> Motivasyon	0,972
Takım Liderliği -> İletişim	0,943
Takım Liderliği -> İşbirliği Sağlama	0,943

Tablo 3’te yer alan yol katsayılarına göre, takım liderliği, öğrencilerin motivasyonu, iletişim becerileri ve iş birliği sağlama düzeyleri üzerinde güçlü bir etkiye sahiptir. Takım liderliği ile motivasyon arasındaki yol katsayısı (0.972), takım liderliği uygulamalarının öğrencilerin motivasyonunu anlamlı derecede artırdığını göstermektedir. Benzer şekilde, takım liderliği ile iletişim (0.943) ve takım liderliği ile iş birliği sağlama (0.943) arasındaki yüksek yol katsayıları, liderlik uygulamalarının sınıf içi iletişim ve iş birliği süreçlerini pozitif yönde etkilediğini ortaya koymaktadır.

Bu bulgular, öğretim elemanlarının sınıf içinde sergiledikleri takım liderliği becerilerinin, öğrencilerin öğrenme süreçlerine ve sınıf dinamiklerine güçlü bir katkı sunduğunu göstermektedir. Özellikle yüksek yol katsayıları, bu etkinin güçlü bir düzeyde olduğunu vurgulamaktadır. Bu sonuçlar, literatürde yer alan liderlik davranışlarının sınıf içi motivasyon ve iş birliğine olumlu etkisi olduğuna dair bulgularla uyumludur (Hair vd., 2022). Araştırma, öğretim elemanlarının liderlik becerilerini geliştirmelerinin, öğrenme ortamında daha etkili sonuçlar elde etmek için önemli bir strateji olduğunu ortaya koymaktadır.

4.9. Hipotez Testleri

Bu bölümde, araştırmanın temel sorularına cevap bulmak amacıyla oluşturulan hipotezlerin test edilmesi için kullanılan yöntemler ve elde edilen bulgular ele alınmaktadır. Hipotez testleri, yapısal eşitlik modellemesinin (PLS-SEM) bir parçası olan Bootstrapping analizi ile gerçekleştirilmiştir. Bu analiz yöntemi, değişkenler arasındaki ilişkilerin istatistiksel anlamlılığını değerlendirmek için geniş bir veri örnekleme (Resampling) yöntemi sunar (Hair vd., 2022). Bootstrapping, standart hataları, güven aralıklarını ve p-değerlerini hesaplayarak her bir hipotezin desteklenip desteklenmediğini ortaya koyar.

Araştırmada, takım liderliği ile öğrencilerin motivasyon, iletişim ve iş birliği sağlama düzeyleri arasındaki ilişkiler incelenmiştir. Hipotezler, literatürde liderlik davranışlarının öğrenci başarısı ve sınıf içi dinamikler üzerindeki etkilerini vurgulayan önceki çalışmalarla desteklenmiştir. Özellikle, liderlik davranışlarının öğrencilerin sınıf içindeki iletişim becerilerini ve iş birliği süreçlerini pozitif yönde etkilediğine dair bulgular, bu çalışmada elde edilen hipotezlerin teorik çerçevesini oluşturmuştur.

Tablo 4. Modeldeki Yapılar Arasındaki Yol Analizi Sonuçları

	Original sample (O)	T statistics (O/STDEV)	P values	Hipotez
Takım Liderliği -> Motivasyon	0,972	187,865	0,000	H1
Takım Liderliği -> İletişim	0,943	86,964	0,000	H2
Takım Liderliği -> İşbirliği Sağlama	0,943	83,143	0,000	H3

Tablo 4'te sunulan bulgular, araştırmanın hipotezlerinin desteklendiğini ve modelin sağlam bir yapıya sahip olduğunu ortaya koymaktadır. Yol analizi sonuçları şu şekilde yorumlanabilir:

1. Takım Liderliği → Motivasyon (H1):

Yol katsayısı 0,972, t-istatistiği 187,865, ve p-değeri 0,000 olarak bulunmuştur. Bu sonuç, takım liderliğinin öğrencilerin motivasyon düzeyleri üzerinde güçlü ve anlamlı bir etkisi olduğunu göstermektedir. **Bu sonuç, H1 hipotezinin desteklendiğini ifade etmektedir.** Öğretim elemanlarının takım liderliği becerileri, öğrencilerin motivasyonunu artırmada kritik bir rol oynamaktadır.

2. Takım Liderliği → İletişim (H2):

Yol katsayısı 0,943, t-istatistiği 86,964, ve p-değeri 0,000 olarak hesaplanmıştır. Bu değerler, takım liderliğinin öğrencilerin iletişim becerileri üzerindeki etkisinin anlamlı ve güçlü olduğunu göstermektedir. **Bu sonuç, H2 hipotezinin desteklendiğini ifade etmektedir.** Liderlik uygulamaları, sınıf içi iletişim dinamiklerinin güçlenmesine katkı sağlamaktadır.

3. Takım Liderliği → İş birliği Sağlama (H3):

Yol katsayısı 0,943, t-istatistiği 83,143, ve p-değeri 0,000 olarak bulunmuştur. Bu bulgu, takım liderliğinin sınıf içi iş birliği düzeylerini pozitif yönde etkilediğini göstermektedir. **Bu sonuç, H3 hipotezinin desteklendiğini ifade etmektedir.** Bu durum, takım liderliğinin öğrenciler arasında iş birliği kültürünü geliştirmede önemli bir etken olduğunu ortaya koymaktadır.

Tablo 4'teki tüm yol katsayıları yüksek düzeyde olup, t-istatistikleri anlamlılık için gerekli eşik değerlerin oldukça üzerindedir ($t > 1,96$). Ayrıca, p-değerlerinin 0,05'ten küçük olması, hipotezlerin anlamlı şekilde desteklendiğini göstermektedir. Sonuçlar, literatürde takım liderliğinin motivasyon, iletişim ve iş birliği üzerindeki olumlu etkilerini vurgulayan çalışmalarla uyumludur (Hair vd., 2022; Northouse, 2016).

Bu bulgular, öğretim elemanlarının liderlik becerilerinin geliştirilmesinin, eğitim ortamlarındaki etkileşim ve iş birliği süreçlerini artırmada stratejik bir öneme sahip olduğunu göstermektedir. Çalışma, takım liderliğinin sınıf içi dinamikler üzerindeki olumlu etkisini somut verilerle ortaya koymaktadır.

5. SONUÇ

Bu araştırma, öğretim elemanlarının sınıf içindeki takım liderliği yaklaşımlarının, öğrencilerin motivasyon, iletişim ve iş birliği düzeyleri üzerindeki etkilerini incelemeyi amaçlamış ve elde edilen bulgular, bu liderlik yaklaşımının sınıf dinamikleri üzerinde etkin bir rol oynadığını göstermiştir. Araştırmanın sonuçları, eğitim ortamlarında takım liderliği uygulamalarının öğrenci performansı ve öğrenme süreçlerine olumlu katkı sunduğunu açık bir şekilde ortaya koymaktadır.

Araştırmanın bulgularına göre, öğretim elemanlarının takım liderliği yaklaşımları öğrencilerin motivasyon düzeylerini anlamlı bir şekilde artırmaktadır (Yol katsayısı = 0,972, $p < 0,001$). Bu sonuç, liderlik becerilerinin sınıf içinde öğrenme sürecine olan etkisini desteklemekte ve literatürdeki mevcut çalışmalara paralel olarak öğrencilerin öğrenme motivasyonunu artırmada önemli bir faktör olduğunu göstermektedir (Northouse, 2016; Bass, 1990).

Benzer şekilde, takım liderliği, öğrencilerin iletişim becerileri üzerinde de anlamlı bir etkiye sahiptir (Yol katsayısı = 0,943, $p < 0,001$). Liderlik uygulamaları, sınıf içi iletişim kanallarını güçlendirmekte ve öğrenciler arasında daha etkili bir etkileşim ortamı oluşturmaktadır. Bu bulgu, Hackman ve Wageman'ın (2005) takım liderliği teorileriyle örtüşmekte olup, etkili iletişimin grup performansı üzerindeki olumlu etkilerini vurgulamaktadır.

Takım liderliğinin iş birliği sağlama üzerindeki etkisi de yüksek düzeyde anlamlı bulunmuştur (Yol katsayısı = 0,943, $p < 0,001$). Öğrencilerin grup çalışmalarındaki etkinliklerini ve sınıf içi kolektif başarılarını artıran bu liderlik yaklaşımı, Fiedler'in Durumsal Liderlik Teorisi (1967) ve Kozlowski ve Ilgen'in (2006) takım dinamikleri üzerine çalışmalarını desteklemektedir. İş birliği sağlama, öğrenme süreçlerinde daha kapsayıcı ve etkili bir sınıf ortamı oluşturulmasını sağlamaktadır (Fiedler, 1967; Kozlowski ve Ilgen, 2006).

Araştırma, aynı zamanda eğitim politikalarına ve öğretim elemanlarının mesleki gelişim programlarına yönelik öneriler sunmaktadır. Öğretim elemanlarının liderlik becerilerini geliştirmeleri, sadece bireysel öğrenci performansını değil, aynı zamanda sınıfın genel öğrenme kültürünü olumlu yönde etkileyebilir. Bu bağlamda, öğretim elemanlarına yönelik liderlik eğitimi programlarının geliştirilmesi, öğrencilerin öğrenme süreçlerine daha aktif katılım göstermelerini teşvik edebilir.

Eğitim ortamlarında etkili liderlik hem öğrencilerin akademik başarılarını artırmada hem de sınıf içi dinamikleri güçlendirmede kritik bir rol oynamaktadır. Özellikle öğretim elemanlarının takım liderliği yeteneklerinin geliştirilmesi, öğrenci motivasyonunu, iletişimini ve iş birliğini olumlu yönde etkileyen bir faktör olarak öne çıkmaktadır. Bu bağlamda, öğretim elemanlarının liderlik becerilerini güçlendirmeleri için aşağıdaki öneriler sunulmaktadır:

Liderlik Eğitim Programlarına Katılım;

- Eğitim Atölyeleri: Öğretim elemanlarının liderlik becerilerini geliştirmek için etkili iletişim, çatışma yönetimi ve grup dinamikleri gibi konuları ele alan eğitim programlarına katılmaları önerilir. Bu tür atölyeler, hem teorik hem de pratik bilgi sağlar (Northouse, 2016).
- Mentorluk Programları: Deneyimli lider öğretim elemanlarının rehberlik ettiği mentorluk programları, liderlik becerilerinin geliştirilmesine önemli katkılar sunabilir.

Takım Çalışmasına Dayalı Eğitim Modellerinin Benimsenmesi;

- Gruplar Halinde Çalışma: Öğretim elemanları, sınıf içindeki grup projelerini teşvik ederek öğrenciler arasında etkili iş birliği ortamı oluşturabilir.
- Liderlik Görevlerinin Dönüşümü: Öğrenciler arasında liderlik rollerinin dönüşümlü olarak uygulanması, hem öğretim elemanlarının yönlendirme yeteneğini geliştirebilir hem de öğrencilerin liderlik becerilerini keşfetmesine olanak tanır.

Geri Bildirim Süreçlerinin Güçlendirilmesi;

- Öğrenci Geri Bildirimi: Öğrencilerden düzenli geri bildirim almak, öğretim elemanlarının liderlik süreçlerindeki eksikliklerini ve güçlü yönlerini belirlemelerine yardımcı olabilir.
- Meslektaş Değerlendirmesi: Diğer öğretim elemanlarının geri bildirimleri de liderlik uygulamalarını geliştirmek açısından değerlidir (Hackman ve Wageman, 2005).

Teknolojinin Etkili Kullanımı;

- Dijital Araçlar: Öğrencilerle etkili iletişim kurmak ve grup dinamiklerini desteklemek için Microsoft Teams (<http://teams.microsoft.com>) veya Slack (<https://slack.com/>) gibi dijital araçlar kullanılabilir.
- Veri Odaklı Yaklaşım: Öğrenci katılımı ve başarı oranlarına ilişkin verilerin analiz edilmesi, liderlik stratejilerinin daha etkin planlanmasına yardımcı olabilir.

İletişim ve Empati Becerilerinin Geliştirilmesi;

- Açık İletişim: Öğretim elemanlarının açık ve şeffaf bir iletişim tarzı benimsemesi, öğrencilerle güven ilişkisi kurmalarını sağlar.
- Empatik Yaklaşım: Öğrencilerin bireysel ihtiyaçlarına duyarlılık göstermek, liderlik süreçlerinin daha etkili olmasına katkıda bulunur (Bass, 1990).

Motivasyon Stratejilerinin Kullanılması;

- Pozitif Geri Bildirim: Öğrencilerin başarılarını takdir etmek ve onları motive etmek, sınıf içi öğrenme süreçlerini güçlendirebilir.
- Katılımı Teşvik Etmek: Öğrencilere sorumluluk vermek, onların sınıf etkinliklerine daha fazla katılımını sağlar.

Sürekli Gelişim ve Öz Değerlendirme;

- Kendi Liderlik Tarzını Analiz Etmek: Öğretim elemanlarının kendi liderlik tarzlarını düzenli olarak gözden geçirmesi ve geliştirmek için çaba göstermesi önerilir.
- Yeni Liderlik Yaklaşımlarını Öğrenmek: Literatürdeki yeni liderlik teorilerini ve stratejilerini öğrenmek, sınıf içinde uygulanabilir yenilikçi liderlik yöntemlerini keşfetmelerine olanak tanır.

Bu öneriler, öğretim elemanlarının liderlik yeteneklerini geliştirmelerine yardımcı olacak ve sınıf içindeki öğrenme süreçlerinin daha etkili bir şekilde yönetilmesini sağlayacaktır. Literatürde de öğretim elemanlarının liderlik becerilerinin geliştirilmesinin, öğrencilerin motivasyon ve başarı oranlarına olumlu etkileri olduğu vurgulanmaktadır (Yukl, 2013; Kozlowski ve Ilgen, 2006).

Bu bağlamda, bu çalışma, takım liderliği yaklaşımlarının eğitim ortamlarında öğrenme süreçlerini optimize etme potansiyeline sahip olduğunu göstermektedir. Takım liderliği, yalnızca öğrencilerin motivasyonunu artırmakla kalmayıp, iletişim becerilerini güçlendirmekte ve iş birliği düzeylerini yükseltmektedir. Elde edilen bulgular, liderlik davranışlarının öğrenme süreçlerine olan katkısını açık bir şekilde ortaya koyarak hem bireysel hem de kolektif başarıyı teşvik eden bir yapı sunduğunu kanıtlamaktadır.

Çalışma, eğitimde liderlik davranışlarının önemini vurgulayan mevcut literatüre hem teorik hem de pratik anlamda önemli katkılar sunmaktadır. Özellikle, öğretim elemanlarının liderlik becerilerinin geliştirilmesinin, öğrencilerin sınıf içindeki aktif katılımını ve etkileşimini artırmadaki rolü, bu araştırma ile desteklenmiştir. Bunun yanı sıra, eğitim politikalarına yönelik pratik öneriler sunarak, öğretim elemanlarının sınıf içi liderlik davranışlarını daha etkili bir şekilde uygulamalarını sağlayacak yolları ortaya koymuştur.

Bu bulgular, takım liderliği yaklaşımlarının sadece bireysel öğrenme süreçlerini değil, aynı zamanda sınıf içi dinamikleri ve grup performansını da olumlu yönde etkilediğini göstermektedir. Bu nedenle, takım liderliğinin eğitimde daha geniş çapta benimsenmesi ve öğretim elemanlarının bu yönde desteklenmesi, modern eğitim sistemlerinin başarısını artıracak stratejik bir yaklaşım olarak değerlendirilmektedir.

Takım liderliği üzerine yapılacak çalışmalarda, farklı eğitim seviyeleri ve bağlamları dikkate almak, literatüre daha kapsamlı bir katkı sağlayabilir. Örneğin, lise, yüksek lisans ve doktora seviyelerinde öğrenim gören öğrencilerle çalışmak, liderlik yaklaşımlarının farklı yaş gruplarındaki etkilerini anlamaya yönelik önemli veriler sunabilir. Ayrıca, farklı kültürel bağlamlarda takım liderliğinin sınıf içi dinamiklere etkisini incelemek, bu liderlik yaklaşımının evrensel yönlerini ve kültürel faktörlere bağlı farklılıklarını ortaya koyabilir.

Yeni araştırmacılara, liderlik davranışlarının uzun vadeli etkilerini incelemek için boylamsal araştırmalar tasarlamaları önerilir. Bu tür çalışmalar, liderlik uygulamalarının öğrenme süreçlerindeki kalıcı etkilerini değerlendirmek için değerli bilgiler sağlayabilir. Ayrıca, nitel ve nicel yöntemleri bir arada kullanarak karma yöntem araştırmaları yapmak, liderlik davranışlarının öğrenciler üzerindeki etkilerini daha derinlemesine anlamak için güçlü bir yol ortaya çıkarabilir.

KAYNAKÇA

- Bass, B. M. (1990). From transactional to transformational leadership: Learning to share the vision. *Organizational dynamics*, 18(3), 19-31.
- Creswell, J. W. (2014). *Research design: Qualitative, quantitative, and mixed methods approaches* (4th ed.). Sage Publications.
- Çankaya, İ. H., & Karakuş, M. (2010). Okul yöneticilerinin takım liderliği davranışlarına yönelik bir ölçme aracı geliştirme çalışması. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi (Educational Administration: Theory and Practice)*, 16(2), 167-183.
- Cohen, J. (2013). *Statistical power analysis for the behavioral sciences*. routledge.
- Colbeck, C. L., Campbell, S. E., & Bjorklund, S. A. (2000). Grouping in the dark: What college students learn from group projects. *The Journal of Higher Education*, 71(1), 60-83.
- Fiedler, F. E. (1967). *A theory of leadership effectiveness*. McGraw-Hill.
- Fornell, C., & Larcker, D. F. (1981). Evaluating structural equation models with unobservable variables and measurement error. *Journal of Marketing Research*, 18(1), 39-50.
- Hackman, J. R., & Wageman, R. (2005). A theory of team coaching. *Academy of management review*, 30(2), 269-287.
- Hair, J. F., Hult, G. T. M., Ringle, C. M., & Sarstedt, M. (2022). *A Primer on Partial Least Squares Structural Equation Modeling (PLS-SEM)* (2nd ed.). Sage Publications.
- Henseler, J., Ringle, C. M., & Sarstedt, M. (2015). A new criterion for assessing discriminant validity in variance-based structural equation modeling. *Journal of the Academy of Marketing Science*, 43(1), 115-135.
- Karasar, N. (2024). *Bilimsel araştırma yöntemi: Kavramlar, ilkeler ve teknikler*. Nobel Akademik Yayıncılık.
- Keating, K., Rosch, D. M., & Burgoon, L. (2014). Developmental readiness for leadership: The differential effects of leadership courses on creating "ready, willing, and able" leaders. *Journal of Leadership Education*, 13(3), 1-16.
- Kozlowski, S. W., & Ilgen, D. R. (2006). Enhancing the effectiveness of work groups and teams. *Psychological science in the public interest*, 7(3), 77-124.
- Leithwood, K., & Jantzi, D. (2005). Transformational leadership. *The essentials of school leadership*, 31, 43.
- Northouse, P. G. (2016). *Leadership: Theory and practice* (7th ed.). Sage Publications.
- Nunnally, J. C. (1978). *Psychometric Theory* (2nd ed.). McGraw-Hill.
- Ringle, C. M., Wende, S., & Becker, J.-M. (2024). *SmartPLS 4. Bönningstedt: SmartPLS*, <https://www.smartpls.com>.
- Rosch, D. M. (2015). Effects of classroom-based team experiences on undergraduate student leadership development: When practice does not make perfect. *Journal of Leadership Education*, 14(3), 104-113.
- Smith, K. A., Sheppard, S. D., Johnson, D. W., & Johnson, R. T. (2005). Pedagogies of engagement: Classroom-based practices. *Journal of Engineering Education*, 94(1), 87-101.
- Yin, R. K. (2018). *Case study research and applications: Design and methods* (6th ed.). SAGE Publications.
- Yukl, G. (2013). *Leadership in organizations* (8th ed.). Upper Saddle River, Prentice Hall.